

Πολύβιος Ν. Πρόδρομος
Μανόλης Ι. Μαυρακάκης

Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία

Γ' Γενικού Λυκείου

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Με ανθολόγηση κειμένων

Νέα, αναμορφωμένη έκδοση,
σύμφωνα με τις νέες οδηγίες για την αξιολόγηση
Νεοελληνικής Γλώσσας & Λογοτεχνίας
καθώς και για τη συγγραφή του Ερμηνευτικού σχολίου

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΤΑΚΗ

Θέση υπογραφής δικαιούχων δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας,
εφόσον η υπογραφή προβλέπεται από τη σύμβαση

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας (Ν. 2121/1993), όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα, και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής αδειάς του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο (ηλεκτρονικό, μηχανικό ή άλλο) αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

Εκδόσεις Πατάκη – Εκπαίδευση
Πολύβιος Ν. Πρόδρομος, Μανόλης Ι. Μαυρακάκης,
Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία Γ' ΓΕΛ
– Κριτήρια αξιολόγησης (με ανθολόγηση κειμένων)

Διορθώσεις: Μάγδα Τικοπούλου
Υπεύθυνος έκδοσης: Βαγγέλης Μπακλαβάς
Ηλεκτρονική σελιδοποίηση: Κέλλυ Καραμανλή
Copyright © Σ. Πατάκης ΑΕΕΔΕ (Εκδόσεις Πατάκη),

Πολύβιος Πρόδρομος και Μανόλης Μαυρακάκης, Αθήνα, 2019

Ο παρών τόμος αποτελεί αναμορφωμένη και συμπληρωμένη έκδοση του ομώνυμου βιβλίου που κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις Πατάκη τον Ιούνιο 2019 (με ISBN 978-960-16-8262-4)

Πρώτη έκδοση από τις Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα, Φεβρουάριος 2020

ΚΕΤ Γ730 – ΚΕΠ 49/20

ISBN 978-960-16-8562-5

**ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΤΑΚΗ**

ΠΑΝΑΓΗΤΣΑΛΛΑΡΗ (ΠΡΩΗΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ) 38, 104 37 ΑΘΗΝΑ,
ΤΗΛ.: 210.36.50.000, 210.52.05.600, 801.100.2665, ΦΑΞ: 210.36.50.069
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: ΕΜΜ. ΜΠΕΝΑΚΗ 16, 106 78 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ.: 210.38.31.078
ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΒΟΡΕΙΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ: ΚΟΡΥΤΣΑΣ (ΤΕΡΜΑ ΠΟΝΤΟΥ - ΠΕΡΙΟΧΗ Β' ΚΤΕΟ), 570 09
ΚΑΛΟΧΩΡΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, Τ.Θ. 1213, ΤΗΛ.: 2310.70.63.54, 2310.70.67.15, ΦΑΞ: 2310.70.63.55
Website: <http://www.patakis.gr> • e-mail: info@patakis.gr, sales@patakis.gr

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	7
1ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ: Η ΛΑΤΡΕΙΑ ΤΗΣ ΟΜΟΡΦΙΑΣ	9
2ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ: ΓΚΡΙΚΛΙΣ	16
3ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ: Η ΓΛΩΣΣΑ ΤΩΝ ΝΕΩΝ	23
4ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ: ΚΙΝΗΤΟ ΤΗΛΕΦΩΝΟ	31
5ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ: Η ΑΠΟΛΑΥΣΗ ΤΗΣ ΒΙΑΣ	38
6ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ: ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ	43
7ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ: ΠΑΙΔΕΙΑ – ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	49
8ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ: ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	55
9ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ: ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΝΕΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ	63
10ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ: ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ	69
11ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ: ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΠΑΡΕΝΟΧΛΗΣΗ	76
12ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ: ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ – ΡΑΤΣΙΣΜΟΣ	83
13ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ: Η ΓΕΝΙΑ Ζ	91
14ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ: Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΤΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΩΝ	97
15ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ: ΣΧΟΛΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ	107
16ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ: ΒΑΝΔΑΛΙΣΜΟΙ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	115
17ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ: ΚΑΤΑΛΗΨΕΙΣ ΣΧΟΛΕΙΩΝ	121
18ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ: ΝΕΑ ΓΕΝΙΑ	128
19ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ: ΣΧΟΛΙΚΑ «ΜΑΡΓΑΡΙΤΑΡΙΑ»	135
20ό ΚΡΙΤΗΡΙΟ: ΠΑΙΔΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ	142
21ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ: ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ	150
22ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ: ΘΑΝΑΤΙΚΗ ΠΟΙΝΗ	157
23ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ: ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ	163
24ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ: ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	169

25ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ: ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ	177
26ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ: ΝΕΟΝΑΖΙΣΜΟΣ	185
27ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ: Ο ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΤΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΩΝ	193
28ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ: ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ	200
29ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ: FAKE NEWS	207
30ό ΚΡΙΤΗΡΙΟ: ΜΟΝΑΞΙΑ	214
31ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ: ΑΤΟΜΙΚΙΣΜΟΣ	221
32ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ: Η ΑΞΙΑ ΤΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ	228
33ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ: ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ – ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ	237
34ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ: ΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ	244
35ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ: ΚΛΩΝΟΠΟΙΗΣΗ	251
36ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ: ΓΕΝΕΤΙΚΗ	257
37ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ: ΠΑΡΑΔΟΣΗ	266
38ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ: ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ	273
39ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ: ΕΜΦΥΛΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ	282
40ό ΚΡΙΤΗΡΙΟ: ΠΟΛΕΜΟΣ	290
ΘΕΩΡΙΑ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ	297

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΟΣ ΘΕΩΡΙΑΣ ΤΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ

ΣΥΓΚΕΙΜΕΝΟ – ΚΕΙΜΕΝΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ – ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΟ ΣΧΟΛΙΟ	298
A. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΦΗΓΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ	
ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΑΦΗΓΗΣΗΣ	299
ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΕΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ	299
A. ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΗ ΟΠΤΙΚΗ ΓΩΝΙΑ	301
B. ΤΥΠΟΙ ΤΟΥ ΑΦΗΓΗΤΗ	303
Γ. ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ	307
Δ. ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΟΣ ΧΡΟΝΟΣ	307
E. ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΟΙ ΤΡΟΠΟΙ	313
E.1. ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΑΦΗΓΗΣΗΣ	313
E.2. ΕΚΦΡΑΣΤΙΚΟΙ ΤΡΟΠΟΙ	316
E.2.1. ΓΛΩΣΣΑ	316
E.2.2. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΘΕΑΤΡΙΚΟΤΗΤΑΣ	316
E.2.3. ΥΦΟΣ	317
E.2.4. ΜΟΤΙΒΑ	318
E.2.5. ΣΥΜΒΟΛΑ	318
E.2.6. ΠΡΟΣΩΠΕΙΑ	319
E.2.7. ΕΙΚΟΝΕΣ	319
E.2.8. ΕΚΦΡΑΣΤΙΚΑ ΜΕΣΑ	319
ΤΑ ΣΧΗΜΑΤΑ ΛΟΓΟΥ ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ	322
A. ΣΧΗΜΑΤΑ ΛΟΓΟΥ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΘΕΣΗ ΤΩΝ ΛΕΞΕΩΝ	322
B. ΣΧΗΜΑΤΑ ΛΟΓΟΥ ΣΧΕΤΙΚΑ	
ΜΕ ΤΗ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΤΩΝ ΛΕΞΕΩΝ	324
Γ. ΣΧΗΜΑΤΑ ΛΟΓΟΥ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΛΕΞΕΩΝ ΚΑΙ ΦΡΑΣΕΩΝ	325
Δ. ΣΧΗΜΑΤΑ ΛΟΓΟΥ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΛΗΡΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ	329
B. ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΑ ΠΟΙΗΣΗ	
I. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗΣ ΚΑΙ	
ΤΗΣ ΝΕΩΤΕΡΙΚΗΣ/ ΜΟΝΤΕΡΝΑΣ ΠΟΙΗΣΗΣ	334
A. ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΠΟΙΗΣΗ	334
B. ΜΟΝΤΕΡΝΑ ΠΟΙΗΣΗ	337
II. ΤΑ ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ	344
A. ΚΑΤΗΓΟΡΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΤΡΑΓΟΥΔΙΩΝ	344
B. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΤΡΑΓΟΥΔΙΩΝ	345
ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΤΩΝ ΠΟΙΗΤΙΚΩΝ ΡΕΥΜΑΤΩΝ	350
Η ΟΜΟΙΟΚΑΤΑΛΗΞΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΕΙΔΗ ΤΗΣ	351

*Στον γιο μου, Νίκο
Πολύβιος Ν. Πρόδρομος*

*Στη Δέσποινα, στον Γιάννη και στον Ανδρέα
Μανόλης Ι. Μαυρακάκης*

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το βιβλίο «Νεοελληνική Γλώσσα & Λογοτεχνία Γ΄ Γενικού Λυκείου – 40 Κριτήρια Αξιολόγησης» αποτελεί μια νέα έκδοση του βιβλίου «Νεοελληνική Γλώσσα & Λογοτεχνία Γ΄ Γενικού Λυκείου – 50 Κριτήρια Αξιολόγησης». Στη νέα αυτή έκδοση έχουν συμπεριληφθεί και νέα Κριτήρια Αξιολόγησης, καθώς και νέα πολυτροπικά κείμενα. Όλα τα Κριτήρια Αξιολόγησης είναι αναμορφωμένα και συμπληρωμένα με νέες ασκήσεις, με βάση τις τελευταίες οδηγίες για την αξιολόγηση της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας στις Πανελλαδικές Εξετάσεις.

Περιλαμβάνει:

- **Κριτήρια αξιολόγησης** της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας, σύμφωνα με τις οδηγίες (ενιαίας εξέτασης) για τη διδασκαλία και εξέταση του μαθήματος.
- **Αναλυτικές απαντήσεις σε όλα τα θέματα**: ιδιαίτερα οι απαντήσεις των θεμάτων παραγωγής λόγου περιέχουν πλούσιο υλικό, ώστε να αποφεύγονται οι κοινοτοπίες και η μονοδιάστατη και μονότονη επανάληψη στερεότυπων στοιχείων.
- **Ερμηνευτικά σχόλια** σε όλα τα κριτήρια αξιολόγησης, εναρμονισμένα πλήρως με τις οδηγίες του ΙΕΠ και του Φάκελου Υλικού μαθητή και εκπαιδευτικού.
- **Εναλλακτικές ασκήσεις** που καλύπτουν όλο το εύρος των ερωτήσεων που μπορεί να ζητηθούν σε κάθε μη λογοτεχνικό κείμενο.
- **Πρόσθετες ασκήσεις** σε κάθε λογοτεχνικό κείμενο, που συμβάλλουν στην καλύτερη επεξεργασία και κατανόσή του.
- **Θεωρία για τη Λογοτεχνία**, στην οποία με απλό τρόπο, παραδείγματα και πίνακες εξηγούνται οι έννοιες που είναι αναγκαίες για την ανάλυση και την κατανόηση των λογοτεχνικών κειμένων.

Όλα τα παραπάνω στοιχεία κάνουν το βιβλίο των Πολύβιου Προδρόμου και Μανόλη Μαυρακάκη *Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία Γ΄ Γενικού Λυκείου – Κριτήρια αξιολόγησης* ένα πολύτιμο βοήθημα σε όλη τη διάρκεια της προετοιμασίας των υποψηφίων των γενικών λυκείων για τις Πανελλαδικές Εξετάσεις.

Οι συγγραφείς

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Στις ιστοσελίδες του παρόντος αναρτάται συμπληρωματικό και διορθωτικό υλικό (βιβλιογραφία, άρθρα, ιστοσελίδες με δημοσιεύσεις σχετικές με τη Νεοελληνική Γλώσσα και τη Λογοτεχνία, παροράματα, διευκρινίσεις κτλ.). Επισκεφτείτε το www.patakis.gr ή το www.vivliopoleiopataki.gr, στο πεδίο «Αναζήτηση» πληκτρολογήστε τον κωδικό 12562 και κάντε κλικ στο κουμπί «Περισσότερες Πληροφορίες».

1ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Η ΛΑΤΡΕΙΑ ΤΗΣ ΟΜΟΡΦΙΑΣ

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

Εισαγωγικό σημείωμα

Η Τασούλα Καραϊσκάκη είναι αρθρογράφος στην εφημερίδα Καθημερινή και μεταφράστρια. Έχει πλούσιο συγγραφικό έργο.

Η τρομοκρατία της ομορφιάς

Το να είσαι όμορφος αποτελεί μέρος μιας κοινωνικής φαντασίωσης πολύ πιο εκτεταμένης από ό,τι πιστεύουμε. Θεωρείται σχεδόν εγκληματικό το να γερνάς, να παχαίνεις. Ο δήμαρχος της ιταλικής πόλης Βαράλο προσέφερε 50 ευρώ σε κάθε δημότη που θα έχανε τέσσερα κιλά, αν ήταν άνδρας, τρία, εάν ήταν γυναίκα, σε διάστημα ενός μήνα. Σε ριάλιτι προσφέρονται τεράστια χρηματικά ποσά ως έπαθλο σε παχύσαρκους που αδυνατίζουν. Το σώμα, το οποίο έχει αναχθεί σε βασικό στοιχείο της προσωπικότητας, πρέπει να είναι νεανικό, λεπτό και σφριγηλό, «σμιλεμένο» σε κέντρα ομορφιάς και γυμναστήρια, κατά τα πρότυπα των σταρ, βελτιωμένο με πλαστικές, ατσαλάκωτο.

Ένα μονομανές ναρκισσιστικό κυνήγι της τελειότητας. Μια υστερία με την ομορφιά, που δε συνδέεται με μια εσωτερική ανάγκη για εναρμόνιση με τα αλάθευτα δεδομένα της φύσης ούτε αποτελεί ένα είδος έμπρακτης εξύμνησης της μεγαλοσύνης του πλάστη, αλλά έχει καθαρά υλική βάση. Δεν αποδεικνύει συνεχώς η ζωή πως η ομορφιά έχει πανίσχυρη, αδιασάλευτη ανταλλακτική αξία; Τι κι αν η μέτρηση των πάντων με τον γνώμονα της ομορφιάς καταστρατηγεί κάθε έννοια αξιοκρατίας και οδηγεί σε διακρίσεις που απαλλοτριώνουν την αλληλεγγύη, την αλληλοαποδοχή, την αλληλεξάρτηση των ανθρώπων! Τι κι αν έχει κόστος η με κάθε μέσο κατάκτηση της αψεγάδιαστης ανατομικής παρουσίας – ό,τι απομακρύνεται με βία από την επιφάνεια συχνά επιστρέφει καταστροφικά εντός μας...

Αλλά υπάρχει κι ένας άλλος κίνδυνος. Το επίμονο κυνήγι της σωματικής τελειότητας να εκθρέψει την ιδέα της φυλετικής υπεροχής. Η λατρεία του τέλειου σώματος καλλιέργησε στο παρελθόν την πεποίθηση ότι η αδυναμία και η ασχήμια είναι σημάδια εκφυλισμού· το συλλογικό όραμα για ένα κάλλος με φυλετικά χαρακτηριστικά οδήγησε σε έναν άγριο ρατσισμό και στις πιο με-

λανές σελίδες της ιστορίας, στην ευγονική, στις υποχρεωτικές στείρωσεις, στα ιατρικά πειράματα, στα στρατόπεδα συγκέντρωσης.

Το πάχος είναι ασθένεια. Η άσκηση και η ισορροπημένη διατροφή είναι απαραίτητες ενάντια στη σωματική παρακμή που έφερε η καθιστική ζωή, η ακινησία του καναπέ μπροστά στην TV. Το σώμα πρέπει να ξαναβρεί τα υγιή μέτρα του. Όμως τα δικά του υγιή μέτρα, έξω από προκρούστεια πρότυπα. Η σωματική υγεία και ομορφιά είναι καθαρά ατομική υπόθεση και, πέρα από τις σωστές αναλογίες, έχει και εσωτερικά χαρακτηριστικά – ηρεμία, ευγένεια, ευφυΐα, ζωντάνια, κοινωνικότητα, τρυφερότητα.

Το ανθρώπινο σώμα, κατακερματισμένο από τον αστικό τρόπο ζωής και τις κατευθυνόμενες από διαφορετικά συμφέροντα παραινέσεις και ορέξεις, σφραγίζεται από πλήθος αντιφάσεις. Άγεται και φέρεται. Καταπιέζεται.

Η λατρεία (τρομοκρατία) της ομορφιάς. Δεν έχει τίποτα κοινό με την αγάπη για το ανόθευτο ωραίο, με μια στάση ζωής απαλλαγμένη από νευρώσεις και μια κρίση ακηδεμόνευτη, προσγειωμένη στο έδαφος της υποψιασμένης ωριμότητας.

Τασούλα Καραϊσκάκη, *Καθημερινή* (διασκευή)

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

Εισαγωγικό σημείωμα

Η Λίνα Γιάνναρου είναι δημοσιογράφος στην εφημερίδα Καθημερινή, ενώ παράλληλα αρθρογραφεί και στον ηλεκτρονικό Τύπο.

Το στίγμα των περιττών κιλών και ο ρατσισμός

[...] Η Τ. Π., 49 ετών σήμερα, αντιμετωπίζει πρόβλημα παχυσαρκίας από νεαρή ηλικία. «Τον τελευταίο χρόνο είχα κάποια μικροπροβλήματα υγείας – φαίνεται μου έβαλε φρένο ο οργανισμός μου, γιατί κουραζόμουν πολύ στη δουλειά– και πηχαιοερχόμουν στους γιατρούς. Κάποια στιγμή για προληπτικούς λόγους ο γιατρός μου έγραψε κάποιες γενικές εξετάσεις, υπέρηχο θυρεοειδούς και μέτρηση οστικής πυκνότητας» λέει στην «Κ», ζητώντας να διατηρήσουμε την ανωνυμία της. Τηλεφώνησε σε διαγνωστικό κέντρο, όπου συνήθως έκανε τις αιματολογικές εξετάσεις της, για να κλείσει ραντεβού. «Από το τηλεφωνικό κέντρο με ρώτησαν πόσα κιλά είμαι, γιατί το μηχάνημα μέτρησης οστικής πυκνότητας “δε σηκώνει αρκετό βάρος”. Όταν τους είπα, μου απάντησαν ότι δυστυχώς δε θα μπορέσουν να με εξυπηρετήσουν, οπότε έκλεισα ραντεβού μόνο για τον υπέρηχο. Σε τρεις ώρες, όμως, χτύπησε το τηλέφωνό μου. Ήταν πάλι από το διαγνωστικό κέντρο, μου είπαν ότι θα πρέπει να ακυρώσουμε και το ραντεβού για υπέρηχο “γιατί το εξεταστικό κρεβάτι

δεν αντέχει το βάρος σας»». Η Τ. Π. είπε απλώς «πλάκα μου κάνετε έτσι;» και έκλεισε το τηλέφωνο.

Όπως είναι λογικό, την πήρε το παράπονο. «Χρόνια παρατηρώ πώς αντιμετωπίζεται το θέμα της παχυσαρκίας. Όμως κανείς δε μιλά, το θέμα δεν εμφανίζεται πουθενά και από κανέναν. Ίσως φταίνε οι ενοχές που αισθανόμαστε εμείς οι ίδιοι. Ακόμα και από γιατρούς έχω ακούσει τα χειρότερα, ότι εγώ φταίω, “δε σου φταίει κανείς”. Θεωρούν ότι είναι στο χέρι μου, ότι απλώς δεν το παίρνω απόφαση να αδυνατίσω. Όμως με το διαγνωστικό κέντρο λες και έφτασε ο κόμπος στο χτένι. “Στον Καιάδα λοιπόν;” σκέφτηκα». Αποφάσισε να απευθυνθεί στη διεύθυνση.

«Κατήγγειλα ότι αποκλείστηκα από μια εξέταση που μου συνέστησε ο γιατρός μου. Η ανταπόκριση ήταν άμεση. Ο διευθυντής είπε ότι ήταν αδιανόητο και ότι ακόμα και εάν πράγματι δεν μπορούσα να εξυπηρετηθώ στο συγκεκριμένο κέντρο, καθώς τα εξεταστικά κρεβάτια είναι ελαφριές αλουμιένιες κατασκευές, έπρεπε να με παραπέμψουν αλλού. Συμφώνησε μαζί μου ότι η συμπεριφορά ήταν απαράδεκτη. Άλλωστε, μου είπε, ο υπέρηχος θυρεοειδούς μπορεί να γίνει με τον ασθενή καθιστό». Η Τ. Π. έκλεισε ξανά ραντεβού, δικαιωμένη. «Ούτε αυτή είναι λύση» λέει πάντως. «Παλιότερα δεν υπήρχαν ούτε ράμπες αναπήρων. Σταδιακά η κοινωνία συμμορφώθηκε. Ίσως θα έπρεπε και τα κρεβάτια να αντέχουν το βάρος όλων των ανθρώπων. Αλλιώς να διευκρινίζεται ότι οι παχύσαρκοι αποκλείονται».

[...] Η Παγκόσμια Ομοσπονδία Παχυσαρκίας (World Obesity Federation) αναφέρει ότι το στίγμα για το σωματικό βάρος είναι μία από τις «τελευταίες κοινωνικά αποδεκτές μορφές διάκρισης». Χαρακτηριστικά, τον περασμένο Οκτώβριο, στην Παγκόσμια Ημέρα Παχυσαρκίας, αναφέρθηκε ότι οι διακρίσεις εις βάρος ατόμων με παχυσαρκία είναι συχνότερες ακόμα και από αυτές που σχετίζονται με τον σεξουαλικό προσανατολισμό, τη φυλή, το φύλο. [...]

Λίνα Γιάνναρου, Καθημερινή (διασκευή)

ΚΕΙΜΕΝΟ 3

Εισαγωγικό σημείωμα

Το μυθιστόρημα του Όσκαρ Ονάλντ Το πορτραίτο του Ντόριαν Γκρέι δημοσιεύθηκε το 1891 και αναφέρεται στη λαχτάρα του ανθρώπου να διατηρήσει άφθαρτη, από τον αμείλικτο χρόνο, τη νιότη του και την ομορφιά του. Ο αλαζονικός, όμορφος νέος, Ντόριαν Γκρέι, εντυπωσιασμένος από το πορτρέτο που του φιλοτέχνησε ο ζωγράφος Μπαζίλ Χάλγουορντ και συνειδητοποιώντας πως η ομορφιά και η νεότητα θα χαθούν κάποια στιγμή, εύχεται –δίνοντας την ψυχή του ως

αντάλλαγμα- να μείνει για πάντα νέος και στη θέση του να γερνάει το πορτρέτο του.

Το πορταίτο του Ντόριαν Γκρέι (απόσπασμα)

Ύστερα είχε εμφανιστεί ο λόρδος Χένρι με την αλλόκοτη εξύμνηση από την πλευρά του της νεότητας, την τρομερή προειδοποίησή του για το πόσο γρήγορα εκείνη χάνεται. Αυτό τον είχε αναστατώσει όταν το άκουσε, και τώρα, καθώς στεκόταν, κοιτάζοντας τη σκιά της ίδιας του της ομορφιάς, το πλήρες νόημα εκείνης της περιγραφής πέρασε αστραπιαία από το μυαλό του. Ναι: θα ερχόταν μια μέρα που το πρόσωπό του θα ρυτίδιαζε, θα φθειρόταν, τα μάτια του θα γίνονταν θολά και άχρωμα, το γεμάτο χάρη ανάστημά του θα λύγιζε και θα παραμορφωνόταν. Η πορφύρα θα εγκατέλειπε τα χείλη του και το χρυσάφι τα μαλλιά του. Η ζωή που θα στήριζε την ψυχή του θα παραμόρφωνε το σώμα του. Θα γινόταν φρικιαστικός, απεχθής, αγροίκος.

Καθώς τα συλλογιζόταν αυτά, ένας κοφτερός πόνος τον διαπέρασε σαν μαχαίρι και έκανε κάθε λεπτή ίνα του σώματός του να ριγίσει. Τα μάτια του πήραν το βαθύ χρώμα του αμέθυστου¹ και μια ομίχλη από δάκρυα τα θόλωσε. Ένωσε σαν ένα παγωμένο χέρι να πίεζε την καρδιά του.

«Δε σου αρέσει;» φώναξε ο Χάλγουορντ, ενοχλημένος λίγο από τη σιωπή του νέου και μη καταλαβαίνοντας τι σήμαινε αυτή.

«Μα φυσικά του αρέσει» είπε ο λόρδος Χένρι. «Σε ποιον δε θα άρεσε; Είναι ένα από τα καλύτερα έργα της σύγχρονης τέχνης. Θα σου δώσω ό,τι μου ζητήσεις γι' αυτό. Πρέπει να το αποκτήσω».

«Δεν είναι ιδιοκτησία μου, Χένρι».

«Τότε ποιανού είναι, λοιπόν;»

«Του Ντόριαν, βέβαια».

«Τότε είναι πολύ τυχερός άνθρωπος».

«Τι θλιβερό που είναι!» μουρμούρισε ο Ντόριαν Γκρέι με τα μάτια καρφωμένα ακόμα στο πορταίτο του. «Τι θλιβερό! Θα γίνω γέρος, φρικαλέος, απαίσιος. Όμως, αυτό το πορταίτο θα παραμείνει πάντα νέο. Δε θα γεράσει ούτε μια μέρα παραπάνω από τούτη τη μέρα του Ιουνίου... Ω, να μπορούσε να γίνει το αντίθετο! Μακάρι να έμενα εγώ πάντα νέος και να γερνούσε το πορταίτο. Γι' αυτό, γι' αυτό, θα έδινα τα πάντα! Ναι, δεν υπάρχει τίποτα στον κόσμο ολόκληρο που δε θα έδινα».

Όσκαρ Ουάιλντ, *Το πορταίτο του Ντόριαν Γκρέι*,
μτφρ. Δώρα Στυλιανίδου, επιμ. Νίκολας Φράνκελ,
εκδ. Εκάτη, 2013 (διατηρήθηκε η ορθογραφία της έκδοσης)

1. **Αμέθυστος**: Ορυκτό χρώματος βιολετί ή μοβ.

ΘΕΜΑΤΑ

A. Σε ένα κείμενο 60-70 λέξεων να αποδώσετε περιληπτικά το νόημα των τριών πρώτων παραγράφων («Το να είσαι όμορφος ... στα στρατόπεδα συγκέντρωσης») του **κειμένου 1**.

[Μονάδες 15]

B1. α) Να χαρακτηρίσετε καθεμιά από τις παρακάτω προτάσεις/ πληροφορίες ως ΣΩΣΤΗ ή ΛΑΘΟΣ, σύμφωνα με το **κείμενο 1**. Να αιτιολογήσετε την επιλογή σας με συγκεκριμένη αναφορά σε αυτό.

Πληροφορία	Σωστή/ Λάθος	Αιτιολόγηση με αναφορά στο κείμενο
α) Το ανελέητο κυνήγι της εξωτερικής ομορφιάς δημιουργεί προβλήματα «εντός μας».		
β) Η μέτρηση των πάντων με γνώμονα την εξωτερική ομορφιά καλλιεργεί ανισότητες.		
γ) Η άσκηση και η ισορροπημένη διατροφή είναι απαραίτητες για τον άνθρωπο.		
δ) Η υγεία και η ομορφιά έχουν και εσωτερικά χαρακτηριστικά.		
ε) Η λατρεία της ομορφιάς σχετίζεται με την αγάπη για το ανόθευτα ωραίο.		

β) Να ξαναγράψετε το απόσπασμα («Τον τελευταίο χρόνο ... πυκνότητας») της πρώτης παραγράφου του άρθρου (**κείμενο 2**), μεταφέροντας σε πλάγιο λόγο τα λόγια της Τ.Π. που βρίσκονται σε ευθύ λόγο. Τι κερδίζει ή τι χάνει το κείμενο με την αλλαγή αυτή ως προς την πειστικότητά του;

[Μονάδες 15]

B2. Τι πετυχαίνει η αρθρογράφος με τη χρήση του ερωτήματος («Δεν αποδεικνύει συνεχώς η ζωή πως η ομορφιά έχει πανίσχυρη, αδιασάλευτη ανταλλακτική αξία;») στη δεύτερη παράγραφο του **κειμένου 1** ως προς την αντίδραση του αναγνώστη;

[Μονάδες 15]

B3. Να ξαναγράψετε το παρακάτω απόσπασμα του **κειμένου 1** αντικαθιστώντας τις υπογραμμισμένες λέξεις με άλλες, που να καθιστούν το ύφος περισσότερο οικείο:

«Ένα μονομανές ναρκισσοεικό κυνήγι της τελειότητας. Μια υστερία με την ομορφιά, που δε συνδέεται με μια εσωτερική ανάγκη για εναρμόνιση με τα αλάθευτα δεδομένα της φύσης ούτε αποτελεί ένα είδος έμπρακτης εξύμνησης της μεγαλοσύνης του πλάστη, αλλά έχει καθαρά υλική βάση. Δεν αποδεικνύει συνεχώς η ζωή πως η ομορφιά έχει πανίσχυρη, αδιασάλευτη ανταλλακτική αξία;»

[Μονάδες 10]

Γ. Ποιο είναι, κατά τη γνώμη σας, το κύριο θέμα που θέτει το απόσπασμα του μυθιστορήματος (**κείμενο 3**) που σας δόθηκε; Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με στοιχεία (φράσεις, εκφραστικούς τρόπους κ.ά.) από αυτό. Στο ερμηνευτικό σχόλιο που θα αναπτύξετε σε 200 περίπου λέξεις να καταγράψετε και τη δική σας στάση απέναντι στο θέμα αυτό.

[Μονάδες 15]

Δ. Η αρθρογράφος του **κειμένου 1** υποστηρίζει τη θέση ότι «το σώμα, το οποίο έχει αναχθεί σε βασικό στοιχείο της προσωπικότητας, πρέπει να είναι νεανικό, λεπτό και σφριγηλό, “σμιλεμένο” σε κέντρα ομορφιάς και γυμναστήρια, κατά τα πρότυπα των σταρ, βελτιωμένο με πλαστικές, ατσαλάκωτο». Πολλοί νέοι στην εποχή μας, υιοθετώντας την άποψη αυτή, ενδιαφέρονται μόνο για την αψεγάδιαστη εικόνα τους. Αξιοποιώντας δημιουργικά τις πληροφορίες (π.χ. επιχειρήματα, ιδέες, εκφράσεις κ.ά.) από το κείμενο αναφοράς με την ιδιότητά σας ως μαθητές/μαθήτριες, να αναπτύξετε τις απόψεις σας σχετικά με τους λόγους στους οποίους οφείλεται, κατά τη γνώμη σας, η τάση αυτή. Το κείμενό σας να έχει τη μορφή άρθρου, το οποίο θα δημοσιευτεί στο διαδικτυακό περιοδικό του σχολείου σας (300-400 λέξεις).

[Μονάδες 30]

ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΑ ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

1. Ποιο είναι το θέμα του **κειμένου 2** και ποιος ο σκοπός της δημιουργίας του;
2. Να εντοπίσετε και να σημειώσετε επιγραμματικά τις συνέπειες που επιφέρει το ναρκισσιστικό κυνήγι της εξωτερικής τελειότητας (**κείμενο 1**).
3. Ποιες πληροφορίες ή συμπεράσματα συνάγονται από τη μελέτη του **κειμένου 2** για τα άτομα που έχουν περιττά κιλά; Να τα σημειώσετε επιγραμματικά.
4. Να σχολιάσετε τη χρήση των σημείων στίξης στις παρακάτω περιπτώσεις του **κειμένου 1**:
 - i. «σμιλεμένο» (εισαγωγικά), πρώτη παράγραφος
 - ii. «την αλληλεξάρτηση των ανθρώπων!» (θαυμαστικό), δεύτερη παράγραφος
 - iii. «επιστρέφει καταστροφικά εντός μας...» (αποσιωπητικά), δεύτερη παράγραφος
 - iv. «Η λατρεία (τρομοκρατία) της ομορφιάς» (παρένθεση), έκτη παράγραφος
5. Πώς κατανοείτε τη διαπίστωση της Παγκόσμιας Ομοσπονδίας Παχυσαρκίας ότι: το στίγμα για το σωματικό βάρος είναι μία από τις «τελευταίες κοινωνικά αποδεκτές μορφές διάκρισης» (**κείμενο 2**);

ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

1. Ο νεαρός Ντόριαν Γκρέι (**κείμενο 3**), ενώ παρατηρεί το πορτρέτο του, εκφράζει μια ευχή. Πώς συνδέεται η ευχή του με το πορτρέτο του; Να διατυπώσετε την άποψή σας σε ένα κείμενο 50-60 λέξεων, αξιοποιώντας στοιχεία του αποσπάσματος.
2. Να αναγνωρίσετε τα παρακάτω εκφραστικά μέσα και να σχολιάσετε τη λειτουργία τους στο απόσπασμα (**κείμενο 3**) που σας δόθηκε:
 - «Η πορφύρα θα εγκατέλειπε τα χείλη του και το χρυσάφι τα μαλλιά του».
 - «ένας κοφτερός πόνος τον διαπέρασε σαν μαχαίριά».
 - «με τα μάτια καρφωμένα».
 - «Θα γίνω γέρος, φρικαλέος, απαίσιος».
3. Να αναφερθείτε στο είδος του αφηγητή του **κειμένου 3** με βάση τη συμμετοχή του στην ιστορία. Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με αναφορές στο απόσπασμα που σας δόθηκε.
4. «Τι θλιβερό που είναι!», «Τι θλιβερό!». Να σχολιάσετε τον ρόλο της επανάληψης στο απόσπασμα (**κείμενο 3**) που σας δόθηκε.

2ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

ΓΚΡΙΚΛΙΣ

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

Εισαγωγικό σημείωμα

Η Χρύσα Λύκου είναι αρθρογράφος σε ηλεκτρονικά περιοδικά. Τα ενδιαφέροντά της, μεταξύ άλλων, είναι οι νέοι και η πολιτική.

Η γενία mas dinei maxi me ta ΓΚΡΙΚΛΙΣ

Είμαι σε μια ηλικία που θυμάμαι αβίαστα υπολογιστές που έμοιαζαν με πιάνο με ουρά, και κινητά που άνοιγες πορτάκι και τράβαγες κεραία για να μιλήσεις. Κοιτούσα τον πατέρα μου σαν εξωτικό πουλί του δάσους, κάθε φορά που προσπαθούσε να συγχρονίσει τις κινήσεις του, σε κάθε εισερχόμενη κλήση. Τον πρώτο υπολογιστή μάς τον χάρισε ένας γείτονας που μετακόμιζε και μέναμε αρκετή ώρα να τον κοιτάμε με τον αδερφό μου, μην μπορώντας να καταλάβουμε σε τι πραγματικά μπορούσε να μας χρησιμεύσει (γέλια). Κοινή μας απορία, το κοινό χαρακτηριστικό αυτών των δύο συσκευών που εισέβαλαν στο σπίτι μας. Καμιά τους δεν αναγνώριζε τους ελληνικούς χαρακτήρες. Έτσι, κλωσορίσαμε τα greeklish...

Η γενιά μου στα εφηβικά της χρόνια, χωρίς να ρωτήσει κανέναν, κατασκεύασε μια νέα διάλεκτο! Αφαιρέσαμε φωνήεντα κάνοντας αδιανόητη μείξη ελληνικών και αγγλικών λέξεων με λατινικούς χαρακτήρες. Μια νέα επικοινωνία είχε αρχίσει μεταξύ μας, στην οποία δεν μπορούσε να συμμετέχει εύκολα κάποιος ενήλικας, μιας και δεν έβγαζε άκρη με τα όσα σκαρώναμε.

Έτσι κάπως μάθαμε να τη σκαπουλάρουμε με τα ορθογραφικά λάθη. Άσε που δε χάναμε χρόνο με τόνους και τέτοια περιττά. Σιγά τον Ράλλη που κατήργησε την καθαρεύουσα με τη «δημοτική» και μάλιστα κάτω από πιέσεις των λογίων της εποχής. ΜΟΝΟΙ ΜΑΣ ΚΑΙ ΟΛΟΙ ΤΟΥΣ! Απαντούσαμε σε χρόνο μηδέν και ήμασταν φοβερά cool. Χάπατα ακόμη τότε με τον ρόλο των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, παίρναμε θάρρος από τον κακό μεν, άμεσο δε τρόπο προώθησης του γραπτού λόγου σε διαφημίσεις.

Το έλα να δεις βέβαια έγινε, όταν εμφανίστηκαν στην πίστα οι πραγματικά μεγάλοι σταρ. Facebook, Twitter, για μας τους γηραιότερους MSN. Πέ-

ρασε η γλώσσα σε άλλα χέρια! Καμιά φορά και εμείς οι ίδιοι δεν μπορούσαμε να καταλάβουμε τι γράφαμε. Προβληματισμένοι οι καθηγητές, προβληματισμένοι οι γονείς, πέρα βρέχει εμείς. Φήμες θέλουν έναν από το Β2 να έγραψε όλο το διαγώνισμα έκθεσης σε greeklish. Σε άλλα νέα, ο Μπαμπινιώτης έτρωγε κάρβουνα μέσα στα λεξικά του.

«Δεν είναι απλό εργαλείο η γλώσσα. Είναι ο πολιτισμός μας, είναι η ιστορία μας, είναι η σκέψη μας, είναι η νοοτροπία μας, είναι η ταυτότητά μας. Πάνω από όλα η γλώσσα είναι αξία».

Ε, και είχε δίκιο, να πάρει η ευχή! Σπάει ο διάολος το ποδάρι του και από τα πρώτα μαθήματα του εξαμήνου στο πανεπιστήμιο είναι η γλώσσα ως κληρονομιά, πολιτικός και πολιτιστικός μας φορέας. Σκάει κόλα εξεταστικής, αρχίζει το γράψιμο όπως όπως και ξαφνικά κολλάω στην ορθογραφία των λέξεων. Δεν είμαι πια και κάνα πιτσιρίκι, να με δικαιολογούν για τα ορθογραφικά μου. Κρύος ιδρώτας για τη σωστή ορθογραφία. Προσπαθώ να θυμηθώ πώς κλίνεται, βασικούς κανόνες καταλήξεων, τίποτα. Ε, ρε, ξεφτιλίκια...

Εκείνο το βράδυ, η Ακαδημία Αθηνών ήρθε στον ύπνο μου. Κρατούσε έναν τεράστιο κατάλογο με όλα μου τα μπασταρδεμένα μηνύματα σε κινητά και ιστότοπους και μου ψιθύρισε ότι:

«Η γλώσσα που εμπλούτισε όχι μόνο τη λατινική, αλλά και τις κυριότερες ευρωπαϊκές γλώσσες, που έχει και οπτικά συνδεθεί άρρηκτα με το αλφάβητό της, δεν είναι δυνατό να υποστεί μείωση με την κατάργησή του από εμάς τους ίδιους».

Εφιάλτες σαν και τον δικό μου πρέπει να είδαν πολλοί συνομήλικοί μου, λίγο μεγαλύτεροι αλλά και μικρότεροι. Όχι σαν κύμα, αλλά σταδιακά τα greeklish παύουν να είναι ανάγκη μιμητισμού και κακόγουστη μόδα. Τώρα, άμα τύχει και στείλω μήνυμα βιαστικά με λατινικούς χαρακτήρες, πέραν του ότι δε βγαίνει νόημα, μου έρχεται και απάντηση:

«Μίλα ελληνικά, παιδάκι μου, δεν καταλαβαίνω τι λες».

Η γλώσσα είναι σύμβολο κοινωνικής ταυτότητας, πέρα από εργαλείο σκέψης και επικοινωνίας. Δεν τη χρησιμοποιούμε απλώς, παίρνουμε στάση απέναντί της, την αξιολογούμε. Σχεδόν πάντα τη συνδέουμε με κοινωνικές και πολιτικές πεποιθήσεις. Μια γλώσσα υπάρχει ιστορικά, απλώνεται και καθιερώνεται από τη στιγμή που αποκτά γραπτή έκφραση.

Η γραπτή αναπαράσταση της γλώσσας είναι ένα πολύ ισχυρό κομμάτι του νήματος. Συνδέει το παρελθόν με το παρόν. Η άκρη του νήματος θα μπορούσε να είναι η ιστορική ορθογραφία της γλώσσας.

Μου αρέσει η ελληνική γλώσσα! Τη διαβάζω να χορεύει σε ποιήματα και διηγήματα και την καμαρώνω. Πολλές φορές τη νιώθω ατέλειωτη. Για ένα συναίσθημα, σου δίνει έναν σκασμό επιλογές να το εκφράσεις. Και δε μιλάω για οργή και νεύρα, που, αν δε βρίσεις στα ελληνικά, είναι σαν να μην έβρισες. Η γενιά μας, μια χαμένη γενιά, όπως αρέσει σε πολλούς να τη λένε, τα greeklish τα νίκησε. Τα δημιουργήσαμε και τα απορρίψαμε. Αποφασίσαμε με κάποιον τρόπο ότι μπορεί με αυτή τη χώρα να μας δένουν όλο και λιγότερα, η γλώσσα μας όμως είναι αδιανόητα όμορφη.

Χρύσα Λύκου, provocateur.gr

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

Δήμος Σιθωνίας **Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς**

Οι νέοι εκφράζονται σωστά και διακρίνονται ψηφιακά

Η ταχύτατη εισαγωγή του διαδικτύου στην καθημερινότητα των Ελλήνων τελέστηκε την τελευταία δεκαετία.

Εκτός από τα πάρα πολλά θετικά στοιχεία που επέφερε σε όλους μας, αλλά κυρίως στους νέους που αποτελούν και τους βασικότερους χρήστες, παρουσιάστηκαν και διάφορες αρνητικές πτυχές.

Μια εκ των βασικότερων αποτελεί η κάκιση χρήση της ελληνικής γλώσσας από τους νέους μας.

Βασικότερες αιτίες αποτελούν η εκτεταμένη χρήση αγγλικών λέξεων (γιατί η αγγλική γλώσσα αποτελεί την «επίσημη» γλώσσα του διαδικτύου) αυτούσιων ή ελαφρά παραλλαγμένων προς το ελληνικό, η απόπειρα να μεταφέρουν στα ελληνικά ξένες εκφράσεις ή γνωμικά τα οποία όμως δεν αποδίδουν κάποιο νόημα στην ελληνική γλώσσα, τα διαφορετικά γλωσσικά χαρακτηριστικά (πτώσεις, χρόνοι) που μπερδεύουν τους νέους και τέλος η κάκιση ορθογραφία των ελληνικών λέξεων (λόγω του γνωστού φαινομένου των «greeklish»).

Στην προσπάθεια να αντιμετωπιστεί το παραπάνω φαινόμενο, ο Δήμος Σιθωνίας θα διεξάγει διαγωνισμό με συμμετοχή των Λυκείων του Δήμου μας, που θα συνδυάζει και τις νέες τεχνολογίες, με σκοπό να παροτρύνει τους νέους να χρησιμοποιούν σωστά την ελληνική γλώσσα.

ΚΕΙΜΕΝΟ 3**Εισαγωγικό σημείωμα**

Ο Νικηφόρος Βρεττάκος (1912-1991) κατέχει μια από τις κορυφαίες θέσεις στη σύγχρονη ελληνική ποίηση. Υπήρξε σημαντικός εκπρόσωπος της γενιάς του '30 και εξαιρετικά παραγωγικός. «Στην ποίηση» γράφει ο ίδιος «έδωσα την ψυχή μου. Και χωρίς να είμαι βέβαιος ότι είμαι ποιητής, ξέρω τώρα πως δεν είμαι τίποτε άλλο».

Η ελληνική γλώσσα

Όταν κάποτε φύγω
 από τούτο το φως
 θα ελιθώ προς τα πάνω
 όπως ένα ρυακάκι που μουρμουρίζει.
 Κι αν τυχόν κάπου
 ανάμεσα στους γαλάζιους διαδρόμους
 συναντήσω αγγέλους,
 θα τους μιλήσω ελληνικά,
 επειδή δεν ξέρουνε γλώσσες.
 Μιλάνε μεταξύ τους με μουσική.

Νικηφόρος Βρεττάκος, *Ποιήματα*,
 τ. Γ', εκδ. Τρία φύλλα, 1991

ΘΕΜΑΤΑ

- A.** Να παρουσιάσετε συνοπτικά (σε 50-60 λέξεις) και χωρίς δικά σας σχόλια το περιεχόμενο των τριών τελευταίων παραγράφων («Η γλώσσα είναι σύμβολο ... αδιανόητα όμορφη») του **κειμένου 1**. [Μονάδες 15]
- B1.** Θα μπορούσε η συντάκτρια του **κειμένου 1** να είναι η δημιουργός του **κειμένου 2**; Να καταγράψετε την άποψή σας σε ένα κείμενο 70-80 λέξεων. [Μονάδες 15]
- B2. α)** Πώς συνδέεται ο τίτλος του **κειμένου 1** («Η genia mas dinei maxi me ta ΓΚΡΙΚΛΙΣ») με το περιεχόμενό του;
β) Αν ο σκοπός της συντάκτριας του **κειμένου 1** είναι να ευαισθητοποιήσει τον αναγνώστη/τριά της για το πρόβλημα των greeklish, με

ποιους τρόπους (γλωσσικές/σημειωτικές επιλογές, εκφραστικά μέσα κ.ά.) φαίνεται ότι επιχειρεί να επιτύχει τον σκοπό της;

[Μονάδες 15]

B3. Στη δεύτερη, τρίτη και τέταρτη παράγραφο («Η γενιά μου ... μέσα στα λεξικά του») του **κειμένου 1**, η συντάκτρια αξιοποιεί το χιούμορ ως μέσο (συγκινησιακής/ συναισθηματικής) πειθούς.

α) Να επιβεβαιώσετε με ένα παράδειγμα την παραπάνω διαπίστωση.

β) Να δείξετε τι επιδιώκει με το συγκεκριμένο μέσο πειθούς.

[Μονάδες 10]

Γ. Αξιοποιώντας τους κειμενικούς δείκτες* (γλωσσικές επιλογές, αφηγηματικούς τρόπους, αφηγηματικές τεχνικές, δομή, πλοκή, χαρακτήρες κ.ά.) του ποιήματος (**κείμενο 3**), να σχολιάσετε το θέμα που θέλει να αναδείξει ο ποιητής σε αυτό. Στο ερμηνευτικό σχόλιο** που θα αναπτύξετε σε 200 περίπου λέξεις να διατυπώσετε και τη δική σας άποψη για το εάν συμμεριζόμαστε σήμερα την ποιητική φωνή.

[Μονάδες 15]

Δ. Η αρθρογράφος του **κειμένου 1** υποστηρίζει τη θέση ότι «η γενιά μας, μια χαμένη γενιά, όπως αρέσει σε πολλούς να τη λένε, τα greeklish τα νίκησε. Τα δημιουργήσαμε και τα απορρίψαμε». Συμφωνείτε με την άποψη αυτή ή όχι και γιατί; Η επαφή των νέων με την τεχνολογία είναι ο μόνος, κατά τη γνώμη σας, λόγος που υιοθέτησαν τη γραφή των greeklish; Αξιοποιώντας δημιουργικά τις πληροφορίες του κειμένου αναφοράς, να αναπτύξετε τις απόψεις σας σε ένα κείμενο 300-400 λέξεων που θα εκφωνήσετε σε ημερίδα που διοργανώνει το σχολείο σας με θέμα: «Η γλώσσα των νέων σήμερα».

[Μονάδες 30]

* Βλ. σελ. 298.

** Βλ. σελ. 298.

ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΑ ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

1. Ποιο είναι το θέμα της αφίσας (**κείμενο 2**), σε ποιους απευθύνεται και ποιος ο σκοπός της δημιουργίας της;
2. Να δικαιολογήσετε τα σημεία στίξης στις πιο κάτω περιπτώσεις (**κείμενο 1**):
 - Έτσι, καλωσορίσαμε τα greeklish... (αποσιωπητικά)
 - Ε, και είχε δίκιο, να πάρει η ευχή! (θαυμαστικό)
 - «Μίλα ελληνικά, παιδάκι μου, δεν καταλαβαίνω τι λες». (εισαγωγικά)
 - Μου αρέσει η ελληνική γλώσσα! (θαυμαστικό)
3. Να σχολιάσετε τη χρήση του α' ενικού και πληθυντικού ρηματικού προσώπου από τη συντάκτρια του **κειμένου 1**.
4. Να ξαναγράψετε τη δεύτερη και την τρίτη παράγραφο («Η γενιά μου ... του γραπτού λόγου σε διαφημίσεις») του **κειμένου 1**, αντικαθιστώντας τις ακόλουθες λέξεις ή φράσεις με άλλες που να καθιστούν το ύφος περισσότερο επίσημο: σκαρώναμε, σκαπουλάρουμε, χρόνο μηδέν, φοβερά cool, Χάπατα.
5.
 - i. «Η γενιά μου στα εφηβικά της χρόνια κατασκεύασε μια νέα διάλεκτο!»
 - ii. «Φήμες θέλουν έναν από το Β2 να έγραψε όλο το διαγώνισμα έκθεσης σε greeklish».
 - iii. «Η γενιά μας τα greeklish τα νίκησε. Τα δημιουργήσαμε και τα απορρίψαμε». (**κείμενο 1**)
 Να μετατρέψετε την ενεργητική σύνταξη σε παθητική κάνοντας όλες τις αναγκαίες αλλαγές. Πώς διαμορφώνει το ύφος του κειμένου η χρήση της ενεργητικής σύνταξης από την αρθρογράφο;
6. Να βρείτε στο **κείμενο 1** που σας δόθηκε και να καταγράψετε τέσσερα χαρακτηριστικά παραδείγματα μεταφορικής χρήσης της γλώσσας σχολιάζοντας τον σκοπό που κατά τη γνώμη σας εξυπηρετεί η χρήση της.
7. «Σκάει κόλα εξεταστικής, αρχίζει το γράψιμο όπως όπως και ξαφνικά κολλάω στην ορθογραφία των λέξεων»: Να μεταφέρετε το παραπάνω απόσπασμα στον πλάγιο λόγο, χρησιμοποιώντας συνώνυμες λέξεις και φράσεις με τις οποίες θα το διαμορφώσετε σε πιο επίσημο ύφος.

ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

1. Ο Νικηφόρος Βρεττάκος, γράφει ο Μιχαήλ Περάνθης, είναι «Ποιητής της ελεύθερης φαντασίας, αφήνεται σε λυρικές ονειροπολήσεις...». Να αιτιολογήσετε την άποψη αυτή επισημαίνοντας τρία διαφορετικά εκφραστικά μέσα που χρησιμοποιεί ο ποιητής και να αναφερθείτε στη λειτουργία τους (**κείμενο 3**).

Πολύβιος Ν. Πρόδρομος
Μανόλης Ι. Μαυρακάκης

Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία

Γ' Γενικού Λυκείου

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Τεύχος Α'

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ 1-21

Το παρόν ένθετο συνοδεύει το βιβλίο των Π. Προδρόμου και Μ. Μαυρακάκη **Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία – Κριτήρια Αξιολόγησης (Β' έκδοση)**, που κυκλοφορεί από τις Εκδόσεις Πατάκη με ISBN 978-960-16-8562-5 (Βοηθ. Κωδ. Μην/σης 12562) και **δεν πωλείται χωριστά.**

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΤΑΚΗ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	3
2ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	7
3ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	11
4ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	15
5ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	20
6ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	23
7ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	27
8ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	31
9ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	38
10ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	43
11ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	46
12ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	50
13ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	54
14ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	57
15ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	62
16ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	68
17ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	73
18ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	77
19ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	80
20ό ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	84
21ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	89
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	94

Διευκρινιστική σημείωση: Το όριο των λέξεων στις απαντήσεις τόσο των επιμέρους ερωτήσεων όσο και της παραγωγής λόγου δεν ευθυγραμμίζεται πάντα με το καθορισμένο όριο λέξεων. Η επιλογή μας αυτή είναι συνειδητή, γιατί πιστεύουμε πως θα βοηθούσε τους χρήστες του βοηθήματος (συναδέλφους εκπαιδευτικούς και μαθητές), ώστε να έχουν στη διάθεσή τους πλουσιότερο υλικό.

1ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

A. Οι κίνδυνοι που ελλοχεύουν από την επιδίωξη της ομορφιάς καταγράφονται από την αρθρογράφου του άρθρου «Η τρομοκρατία της ομορφιάς», η οποία, αξιοποιώντας παραδείγματα, την παρουσιάζει ως κοινωνική φαντασίωση, που απαιτεί τη με κάθε τρόπο διατήρησή της. Τονίζει ότι η επιδίωξη της ομορφιάς έχει υλικά κίνητρα, διαταράσσει τις σχέσεις των ανθρώπων και επιδρά αρνητικά στον ψυχισμό τους, ενώ επισημαίνει ότι το ναρκισσιστικό κυνήγι της εκθρέφει φαινόμενα φυλετικής υπεροχής και ρατσισμού.

B1. α) ΣΩΣΤΗ («Τι κι αν έχει κόστος ... ό,τι απομακρύνεται με βία από την επιφάνεια συχνά επιστρέφει καταστροφικά εντός μας»), β) ΣΩΣΤΗ («Τι κι αν η μέτρηση των πάντων ... την αλληλεξάρτηση των ανθρώπων!»), γ) ΣΩΣΤΗ («Η άσκηση και η ισορροπημένη διατροφή ... τα υγιή μέτρα του»), δ) ΣΩΣΤΗ («Η σωματική υγεία ... κοινωνικότητα, τρυφερότητα»), ε) ΛΑΘΟΣ («Δεν έχει τίποτα το κοινό με την αγάπη για το ανόθευτο ωραίο»).

β) Η Τ.Π. είπε στη δημοσιογράφο της «Κ» ότι τον τελευταίο χρόνο είχε κάποια μικροπροβλήματα υγείας –φαίνεται της έβαλε φρένο ο οργανισμός της, γιατί κουραζόταν πολύ στη δουλειά– και πηγαίνοερχόταν στους γιατρούς. Κάποια στιγμή για προληπτικούς λόγους ο γιατρός τής έγραψε κάποιες γενικές εξετάσεις, υπέρηχο θυρεοειδούς και μέτρηση ωστικής πυκνότητας.

Μεταφέροντας την προσωπική εμπειρία σε πλάγιο λόγο, το κείμενο φαίνεται να κάνει την αμεσότητα και τη ζωντάνια που προσέδιδε στο αρχικό κείμενο ο ευθύς λόγος. Με τον πλάγιο λόγο εξασθενεί η αποδεικτική ισχύς της προσωπικής μαρτυρίας ως μέσο πειθούς (τεκμήριο, επίκληση στη λογική), αφού αυτός που μεταφέρει τα λόγια του συνεντευξιαζόμενου βλέπει στην πραγματικότητα από τη δική του οπτική γωνία το γεγονός του εκφωνήματος, χρωματίζοντάς το συχνά με στοιχεία δικού του σχολιασμού (π.χ. σημεία στίξης). Επιπλέον, χάνεται ο προσωπικός και εξομολογητικός τόνος του κειμένου και, επειδή το ύφος είναι αποστασιοποιημένο, δεν προκαλεί συγκινησιακή φόρτιση στον δέκτη, καθώς τα προσωπικά βιώματα του πομπού μεταφέρονται έμμεσα.

B2. Η αρθρογράφος επιδιώκει να κάνει τον αναγνώστη κοινών και συμμετόχο του προβληματισμού της ότι η ζωή αποδεικνύει συνεχώς πως η ομορφιά έχει πανίσχυρη ανταλλακτική αξία. Το ρητορικό ερώτημα ισοδυναμεί με ισχυρή κατάφαση και, παράλληλα, προσδίδει στο κείμενο διαλογική χαρακτηριστική, ζωντάνια, αμεσότητα και παραστατικότητα, προσελκύνοντας την προσοχή του αναγνώστη. Εγείρει ηθικά διλήμματα. Τέλος, δημιουργείται δραματικότητα και ένταση, που υποκινεί τον αναγνώστη να δώσει ο ίδιος την απάντηση στο ρητορικό ερώτημα που τίθεται.

B3. βασιανιστικό, φιλάρεσκο, συμμόρφωση, αλάνθαστα, ακλόνητη.

Γ. Το απόσπασμα από το μυθιστόρημα *Το πορτραίτο του Ντόριαν Γκρέι* αναφέρεται στη λαχτάρα του ανθρώπου να διατηρήσει άφθαρτη, από τον αμείλικτο χρόνο, τη νιότη του και την ομορφιά του. Ο αλαζονικός, εγωιστής, όμορφος νέος Ντόριαν Γκρέι (που δεν αγαπάει τίποτε άλλο παρά τον ίδιο του τον εαυτό), εντυπωσιασμένος από το πορτρέτο που του φιλοτέχνησε ο ζωγράφος Μπαζιλ Χάλγουορντ και συνειδητοποιώντας πως η ομορφιά και η νεότητα θα καθούν κάποια στιγμή, καταφεύγει σε έναν παραληρηματικό εσωτερικό μονόλογο («Τι θλιβερό που είναι! ... που δε θα έδινα»), όταν βλέπει το πορτρέτο του και αντιλαμβάνεται ότι η δική του ομορφιά θα χαθεί, ενώ το πορτρέτο θα μείνει για πάντα νέο. Έτσι, εύχεται –δίνοντας την ψυχή του ως αντάλλαγμα– να μείνει για πάντα νέος και στη θέση του να γερνάει το πορτρέτο του, εκφράζοντας με αυτόν τον τρόπο τον αυτοθαυμασμό και τον ναρκισσισμό του. («Μακάρι να έμεινα εγώ πάντα νέος και να γερνούσε το πορτραίτο»). Επίσης, δείχνει τη νεανική αφέλεια και ωραιοπάθεια, που πολλές φορές αρνείται να δεχτεί ότι η εσωτερική ομορφιά είναι αυτή που αξίζει πραγματικά. Παράλληλα, εκδηλώνει την απέχθεια και την ψυχική αναστάτωση που του δημιουργούν τα γηρατειά, οι οποίες αποτυπώνονται στην επανάληψη «Τι θλιβερό» και τη χρήση των επιθέτων στο ασύνδετο σχήμα («Θα γίνω γέρος, φρικαλέος, απαίσιος»). Η συναισθηματική αυτή κορύφωση γίνεται γέφυρα για να εκφράσει την επιθυμία του να μείνει για πάντα νέος. Μάλιστα,

τη στιγμή του μονολόγου του θα έλεγε κανείς πως ο «συγγραφικός φακός» εστιάζει μόνο σε αυτόν, αφήνοντας σιωπηλά, αμέτοχα –σχεδόν ανύπαρκτα– τα άλλα πρόσωπα του αποσπάσματος. Είναι η στιγμή που ο νέος-νάρκισσος θα ξεπεράσει τα «όρια».

Αναμφίβολα ζώντας στην εποχή της κυριαρχίας της τεχνολογίας και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, δίνουμε έμφαση στην εικόνα (η γενιά του selfie) και στην εξωτερική μας εμφάνιση, όπως συμβαίνει και με πολλούς άλλους ανθρώπους όχι μόνο της ηλικίας μας. Αξίζει να σημειωθεί πως, σύμφωνα με έρευνες, οι εφαρμογές οι οποίες επεξεργάζονται τις φωτογραφίες μας που ανεβάζουμε στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και μας ομορφαίνουν ή μας δείχνουν κατά πολύ νεότερους (ψηφιακός ναρκισσισμός) είναι πρώτες σε χρήση όχι μόνο από τους μεγαλύτερους αλλά και από τους έφηβους χρήστες. Θα μπορούσαμε συνεπώς κι εμείς οι νέοι να ευχθούμε το ίδιο. Αυτό γίνεται πιο κατανοητό αν δεχτούμε πως σε πολλές περιπτώσεις η λογοτεχνία αντιγράφει τη ζωή. Σε κανέναν άνθρωπο δεν αρέσει το γήρας και αυτό που περιγράφει το μυθιστορηματικό απόσπασμα δεν είναι τίποτε άλλο παρά ένα διαχρονικό ζήτημα, μια μικρή «φέτα» ζωής του πραγματικού κόσμου.

Δ. Τίτλος: Η επέλαση του ...«φαίνεσθαι»

Πρόλογος (επικαιρική αφόρμηση)

Ζούμε σε μια εποχή που οι άνθρωποι ολοένα και περισσότερο ενδιαφέρονται για την εξωτερική τους εμφάνιση, «το φαίνεσθαι», θυσιάζοντας στον βωμό του όλες τις άλλες πτυχές του χαρακτήρα και της προσωπικότητάς τους. Από αυτόν τον κανόνα δε θα μπορούσαν να ξεφύγουν οι νέοι, οι οποίοι αφιερώνουν αρκετό χρόνο καθημερινά προκειμένου να προβάλλουν μια ωραία εικόνα σε όλες σχεδόν τις καθημερινές τους δραστηριότητες.

Κύριο μέρος

1. Μεγάλο ρόλο στην εμμονή των σημερινών νέων στο «φαίνεσθαι και όχι στο είναι» διαδραματίζει αναμφίβολα η καπιταλιστική κοινωνία και τα υλιστικά πρότυπα που αυτή προβάλλει. Παράλληλα, η ραγδαία ανάπτυξη των μέσων κοινωνικής δικτύωσης (φρέισμπουκ, τουίτερ, ίνσταγκραμ κτλ.) διαμορφώνει τη «γενιά της εικόνας». Τα πρότυπα που προβάλλονται ασκούν καταλυτική επίδραση στη νεολαία. Εκπομπές τύπου ριάλιτι (π.χ. Next top model, shopping star), που είναι ιδιαίτερα δημοφιλείς, υπερτονίζουν το τέλειο σώμα και το όμορφο πρόσωπο, με αποτέλεσμα οι νέοι να επιδίδονται σε ένα μονομανές ναρκισσιστικό κυνήγι της τελειότητας και σχεδόν υστερικά να προσπαθούν να εναρμονιστούν με αυτά για να προβληθούν στα κοινωνικά δίκτυα, αντλώντας ικανοποίηση από την αποδοχή και τα θετικά σχόλια που θα αποσπάσουν για την εικόνα τους.
2. Η έμφαση που δίνει μια μεγάλη μερίδα της σημερινής νεολαίας στην εξωτερική εμφάνιση είναι απόρροια και της παιδείας με την οποία γαλουχείται. Οι φορείς αγωγής και κυρίως το σχολείο δε φροντίζουν να διαπλάσουν ολοκληρωμένες και ισορροπημένες προσωπικότητες, ανθρώπους με αξίες και ιδανικά και κυρίως με κριτική ικανότητα, που θα μπορούν να ξεχωρίζουν το ουσιαστικό από το εμποσιώδες, το πολυτίμητο από το ευτελές, το ψεύτικο από το αληθινό. Αντίθετα, διαμορφώνουν μονοδιάστατες προσωπικότητες, που αναγάγουν σε ύψιστη αξία τα υλικά αγαθά, που ακόμα και την επαφή με τη γνώση και τις αξίες που συνθέτουν την παράδοση τη θυσιάζουν στον βωμό του κέρδους και του φαίνεσθαι και δεν την αξιοποιούν για να γίνουν πιο ουσιαστικοί άνθρωποι. Επομένως, είναι λογικό μια μεγάλη μερίδα των σημερινών νέων να ενδιαφέρονται μόνο για την απεγάδιστη εξωτερική εικόνα τους, καθώς δεν έχουν έρθει σε επαφή με σημαντικότερα και ουσιαστικότερα πράγματα.
3. Στη διαμόρφωση του χαρακτήρα και της προσωπικότητας ενός νέου καθοριστικό ρόλο παίζει και η κοινωνία μέσα στην οποία ζει. Οι σημερινοί νέοι μεγαλώνουν σε μια κοινωνία που έχει αναγάγει σε ύψιστη αξία τον πλούτο και τα υλικά αγαθά. Στο πλαίσιο αυτό το σύγχρονο lifestyle κυνηγεί και πουλάει την ομορφιά αντλώντας όσο το δυνατόν περισσότερα κέρδη. Το μήνυμα που εισπράττουν οι νέοι είναι ότι η ομορφιά και η άρτια εξωτερική εμφάνιση γενικότερα μπορεί να αποτελέσει το μέσο

για την εξασφάλιση γρήγορων και εύκολων χρημάτων αλλά και φήμης. Γι' αυτό και επιδιώκουν να δημιουργήσουν ένα σώμα «σμιλεμένο» σε κέντρα ομορφιάς και γυμναστήρια, κατά τα πρότυπα των σαρ, βελτιωμένο με πλαστικές, ατσαλάκωτο.

Επίλογος

Διαπιστώνουμε, επομένως, ότι σε μια κοινωνία και σε μια εποχή που όλοι εστιάζουν στο φαίνεσθαι κι όχι στο είναι, είναι αναμενόμενο και οι νέοι να μην ξεφεύγουν από αυτόν τον κανόνα. Βέβαια, θα πρέπει να συνειδητοποιήσουν, αν θέλουν πραγματικά να αποκτήσει νόημα η ζωή τους, ότι η αξία του ανθρώπου δεν καθορίζεται από την εξωτερική του εμφάνιση αλλά από άλλους, ουσιαστικότερους παράγοντες.

ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΑ ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

1. Θέμα του **κειμένου 2** είναι ο ρατσισμός και ο αποκλεισμός που βιώνουν τα παχύσαρκα άτομα ακόμα και σήμερα, έστω κι αν πρόκειται για θέμα υγείας. Σκοπός της συντάκτριας του κειμένου είναι να ευαισθητοποιήσει και να αφυπνίσει τις συνειδήσεις, αλλά και να αναδείξει την απαράδεκτη συμπεριφορά, τον εξευτελιστικό τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζονται κάποιες φορές τα παχύσαρκα άτομα, εφόσον θεωρούνται άτομα β' κατηγορίας, καθώς και τη μη ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης. Για τον λόγο αυτό αξιοποιεί αυτούσια τα λόγια της Τ.Π., η οποία ομολογεί δημόσια την ταλαιπωρία που υπέστη λόγω του σωματικού της βάρους σε ιατρικό διαγνωστικό κέντρο.
2. Το ναρκισσιστικό κυνήγι της εξωτερικής τελειότητας έχει κόστος ψυχικό και υλικό, καθώς προκαλεί ψυχολογικά προβλήματα και οδηγεί σε διακρίσεις, αφού τα πάντα αξιολογούνται και κρίνονται με βάση την εξωτερική ομορφιά, κατ' αναλογία με άλλες σκοτεινές εποχές. Επίσης, το κυνήγι της σωματικής τελειότητας μπορεί να εκθρέψει την ιδέα της φυλετικής υπεροχής, αφού η ασχήμια εκλαμβάνεται ως σημάδι εκφυλισμού, και να οδηγήσει σε φαινόμενα ρατσισμού.
3. Τα άτομα με περιττά κιλά αντιμετωπίζονται ακόμα και σήμερα με τρόπο ρατσιστικό, που σε κάποιες περιπτώσεις ενδέχεται να θέσει σε κίνδυνο ακόμα και τη ζωή τους. Όπως επιβεβαιώνεται από την εμπειρία της παχύσαρκης Τ.Π. και σύμφωνα με την Παγκόσμια Ομοσπονδία Παχυσαρκίας, οι διακρίσεις απέναντι στα άτομα με παχυσαρκία είναι συχνότερες ακόμα και από αυτές που σχετίζονται με το φύλο, τη φυλή ή τον σεξουαλικό προσανατολισμό. Αυτό αφενός μεν δείχνει πως ο πολιτισμός μας, κατ' ευφημισμό σύγχρονος, εξακολουθεί να διατηρεί τα στερεότυπα και τις στάσεις παλαιότερων εποχών, τις οποίες καταδικάζει, και αφετέρου πως η παγκόσμια κοινότητα δεν έχει ευαισθητοποιηθεί, όπως συμβαίνει με άλλου είδους διακρίσεις, απέναντι στους ανθρώπους με περιττά κιλά. Συντηρούνται με τον τρόπο αυτό η «τρομοκρατία της ομορφιάς» και κατ' επέκταση οι προσβλητικές συμπεριφορές απέναντι στους παχύσαρκους.
4. **i.** μεταφορική χρήση της λέξης, **ii.** εκφράζει έντονο συναίσθημα (ανησυχία, απογοήτευση), **iii.** η αρθρογράφος δημιουργεί ένα κλίμα προβληματισμού και αφήνει ένα «διάχυτο» υπονοούμενο, **iv.** εκφράζει ένα προσωπικό σχόλιο της αρθρογράφου, που εμπεριέχει ειρωνεία.
5. Οι διακρίσεις εις βάρος των παχύσαρκων ανθρώπων αποτελούν μια κοινωνικά αποδεκτή πραγματικότητα, δεδομένου ότι είναι συνηθισμένο φαινόμενο ένας παχύσαρκος άνθρωπος να πέφτει θύμα προσβολών, εξευτελισμού ή ακόμα και απομόνωσης. Και αυτή η συμπεριφορά είναι αποδεκτή, αφού ζούμε στην εποχή της εικόνας, δίνοντας έμφαση στην εξωτερική ομορφιά του σώματος και του προσώπου και όχι στην εσωτερική της ψυχής. Επίσης, τα πρότυπα της ομορφιάς καθορίζονται από τους νόμους της αγοράς (μόδα, οικονομικά συμφέροντα) και από τα ΜΜΕ. Σήμερα, περισσότερο ίσως από ποτέ, ζούμε την τρομοκρατία της ομορφιάς, ένα ναρκισσιστικό κυνήγι της ομορφιάς, και όποιος αρνείται την προκρούστεια κλίνη της γίνεται αντικείμενο χλευασμού και απομονώνεται. Σύμφωνα με την Παγκόσμια Ομοσπονδία Παχυσαρκίας, οι διακρίσεις εις βάρος ατόμων με παχυσαρκία είναι συχνότερες ακόμα και από αυτές που σχετίζονται με τον σεξουαλικό προσανατολισμό, τη φυλή και το φύλο.

ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

1. Ο Ντόριαν Γκρέι αποτελεί έναν μυθιστορηματικό ήρωα, σύμβολο της έμφυτης αγωνίας του ανθρώπου για τις αλλαγές που το αναπόφευκτο πέρασμα του χρόνου θα προκαλέσει στο σώμα του. Ο Γκρέι, νέος και όμορφος, με ναρκισσιστική προσωπικότητα, αντικρίζει το πορτρέτο του έχοντας νωπή μέσα του μια προειδοποίηση για την απώλεια της νιότης και της ομορφιάς, που μοιραία θα υποστεί και ο ίδιος μεγαλώνοντας. Είναι τόσο τρομαγμένος και αναστατωμένος ψυχικά, ώστε μια αυθόρμητη ευχή βγαίνει από τα χείλη του. Εύχεται να γερνάει το πορτρέτο του αντί για τον ίδιο και είναι πρόθυμος να θυσιάσει τα πάντα για να γίνει αυτό. Το πορτρέτο αιχμαλώτισε τη μορφή του ακριβώς τη στιγμή που η εξωτερική του εμφάνιση βρισκόταν στο αποκορύφωμα της ομορφιάς της. Και καθώς αυτό δεν ήταν ζωντανό, δε θα ακολουθούσε τον αδυσώπητο νόμο της φυσικής φθοράς όλων των θνητών πλασμάτων. Στερούμενο τη ζωή, είχε το προνόμιο της αθανασίας και της αφθαρσίας. Ο Γκρέι ουσιαστικά ευχήθηκε να αποκτήσει εκείνος αυτή την ιδιότητα κόντρα στην ανθρώπινη φύση του. Βέβαια, κάτι τέτοιο είχε ως τίμημα την απώλεια της ίδιας του της ψυχής, καθώς μόνο ένα άψυχο ον θα μπορούσε να νικήσει τον χρόνο. Το πορτρέτο ήταν πράγματι άψυχο, γι' αυτό και αιώνιο, και η ανταλλαγή που έκανε ο Γκρέι μαζί του τον έκανε να απαρνηθεί την ίδια του την ανθρώπινη ιδιότητα, την ίδια του τη φύση και την ψυχή.
2. **Μεταφορά.** Προσδίδει στη γλώσσα πλούτο και δύναμη, εκφραστικότητα και ζωηρότητα. Η μεταφορά συντονίζει ανόμοιες εικόνες διαστρωματώνοντας έννοιες και διαμορφώνοντας πρωτότυπους συσχετισμούς.¹ Με τη συγκεκριμένη μεταφορά προβάλλεται η απώλεια της ομορφιάς που φέρνει ο χρόνος. **Παρομοίωση.** Σκοπός της είναι να φωτιστεί η σημασία του πρώτου συγκρινόμενου («ένας κοφτερός πόνος») στοιχείου μέσα από την αντιπαράβολή του με κάτι πιο συγκεκριμένο και σαφές («σαν μαχαίριά»). Με τη συγκεκριμένη παρομοίωση αποκαλύπτεται μια νέα διάσταση (η οξύτητα του πόνου) ανάμεσα στα δύο συγκρινόμενα. Παράλληλα, προσδίδει ζωντάνια και παραστατικότητα στον λόγο καθιστώντας πιο εύληπτο το περιεχόμενο. **Μεταφορά.** Η μεταφορά συντονίζει ανόμοιες εικόνες διαστρωματώνοντας έννοιες και διαμορφώνοντας πρωτότυπους συσχετισμούς.² Ακόμη προσδίδει στη γλώσσα πλούτο και δύναμη, εκφραστικότητα και ζωηρότητα. Με τη συγκεκριμένη μεταφορά δηλώνεται η συναισθηματική φόρτιση που προκαλεί στον Ντόριαν το πορτρέτο του, καθώς του θυμίζει ότι αυτό θα μείνει πάντα νέο, ενώ ο ίδιος θα γεράσει. **Ασύνδετο σχήμα.** Μολονότι με την παράλειψη των συνδέσμων τα μέρη της πρότασης εμφανίζονται χαλαρά δεμένα μεταξύ τους, με το ασύνδετο σχήμα δημιουργείται μια ιδιαίτερη ένταση στον λόγο προσδίδοντάς του κίνηση, ζωντάνια, ζωηρότητα και γρήγορο ρυθμό. Το ασύνδετο σχήμα αποκαλύπτει έντονο πάθος και ψυχική αναστάτωση (συναισθηματική φόρτιση). Χρωματίζει συναισθηματικά το κείμενο δίνοντας έμφαση στον λόγο. Απαριθμεί τους φόβους του ήρωα και μεταφέρει στον αναγνώστη εναργέστερα την ψυχική του κατάσταση όταν έβλεπε το πορτρέτο του. Τέλος, με το ασύνδετο σχήμα ο λόγος γίνεται πυκνός, ρέων και ασθματικός.
3. Ο αφηγητής είναι παντογνώστης (ή αφηγητής Θεός),³ καθώς γνωρίζει τα πάντα, όλα όσα συμβαίνουν, τις βαθύτερες σκέψεις («το πλήρες νόημα εκείνης της περιγραφής πέρασε αστραπιαία από το μυαλό του ... Καθώς τα συλλογίζοταν αυτά...») και τα συναισθήματα («ένας κοφτερός πόνος τον διαπέρασε σαν μαχαίριά και έκανε κάθε λεπτή ίνα του σώματός του να ριγήσει») του κεντρικού ήρωα, του Ντόριαν Γκρέι. Δεν παίρνει μέρος στην αφήγηση (είναι ανεξάρτητος από τα πρόσωπα της αφήγησης), αλλά είναι παντού και βλέπει, αντιλαμβάνεται, σχολιάζει, συνειδητοποιεί, γνωρίζει τα πάντα, ακόμη και τις πιο κρυφές σκέψεις των προσώπων.

1. Ελισάβετ Αρσενίου, *Η γραμματική της ποίησης*, <http://selidodeiktes.greek-language.gr/lemmas/1261>.

2. Ελισάβετ Αρσενίου, *Η γραμματική της ποίησης*, <http://selidodeiktes.greek-language.gr/lemmas/1261>.

3. Ως προς την οπτική γωνία/ εστίαση.

4. Αυξάνει την ένταση στον λόγο και την αισθητική απόλαυση. Τονίζει την ψυχική αναστάτωση και τον πόνο που προκαλεί στην ψυχή του Ντόριαν Γκρέι η ενδεχόμενη απώλεια της ομορφιάς του. Το αναπόφευκτο πέρασμα του χρόνου και η φθορά που πρόκειται να προκαλέσει στο σώμα του τον γεμίζουν με θλίψη, την οποία δεν μπορεί να πνίξει και γι' αυτό με τόνο δραματικό αναφωνεί «Τι θλιβερό που είναι!», «Τι θλιβερό!». Παράλληλα, μέσω αυτού του σχήματος λόγου η προσοχή του δέκτη επικεντρώνεται στη φράση αυτή και στο περιεχόμενό της, που αποκτά έτσι μεγαλύτερη σημασία.

2ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

A. Σύμφωνα με τη συγγραφέα η γλώσσα είναι σύμβολο και στοιχείο κοινωνικής ταυτότητας, ενώ η γραπτή αναπαράστασή της αποτελεί συνδετικό κρίκο του παρελθόντος με το παρόν. Η γενιά των greeklish, αν και τα δημιούργησε, τα απέρριψε και πλέον εκφράζει την αγάπη της για την ομορφιά της ελληνικής γλώσσας και τις απεριόριστες δυνατότητες έκφρασης που παρέχει.

B1. Ενδεικτικά: Η συντάκτρια του **κειμένου 1** θα μπορούσε να έχει γράψει το **κείμενο 2**, γιατί ανήκει και η ίδια στη γενιά που χρησιμοποιεί στα ηλεκτρονικά κείμενα τα greeklish. Βίωσε και αυτή τα προβλήματα αυτής της γραφής, όπως περιγράφει (ξέχασε την ορθογραφία, αδυναμία σωστής έκφρασης, δυσκολία επικοινωνίας), και κατανόησε την αξία της γλώσσας μας και τη δυνατότητα έκφρασης που μας δίνει. Τονίζει πως η γλώσσα μας μας βοηθά να εκφραστούμε και να σκεφτούμε σωστά, δίνοντάς μας παράλληλα τη δυνατότητα να απολαύσουμε τα λογοτεχνικά κείμενα. Θεωρεί, μέσα από την εμπειρία των greeklish, πως η γλώσσα μας είναι αδιανόητα όμορφη και ζωντανή. Πιστεύοντας πως με τη θέση της συμπλέουν πολλοί νέοι και νέες, υποστηρίζει χαρακτηριστικά πως «η γενιά μας νίκησε τα greeklish». Θα συνέδραμε λοιπόν στην προσπάθεια του δήμου Σιθωνίας και θα βοηθούσε στη σύνταξη του κειμένου. Ο δήμος, από τη μεριά του, θα μπορούσε να αξιοποιήσει ως μόντο στην αφίσα τη θέση που εκφράζει η συντάκτρια του **κειμένου 1** «Μου αρέσει η ελληνική γλώσσα!».

B2. α) Ο αντισυμβατικός και πρωτότυπος τίτλος του **κειμένου 1** κατορθώνει να συμπυκνώσει εύστοχα το περιεχόμενό του. Είναι γραμμένος σε γκρίκλις, ενώ η λέξη «ΓΚΡΙΚΛΙΣ» του τίτλου είναι γραμμένη με ελληνικά κεφαλαία γράμματα (σημειωτική επιλογή) για να δώσει έμφαση στο θέμα της η αρθρογράφος. Η αξιοποίηση των γκρίκλις στον τίτλο δίνει ένα μοντέρνο ύφος στο κείμενο και γίνεται πιο θελκτικό για τους νέους, αφού είναι προσαρμοσμένος στον σύγχρονο τρόπο γραφής μηνυμάτων από αυτούς. Η αρθρογράφος αναφέρεται στη χρήση των γκρίκλις από τους νέους και στα προβλήματα που αυτή δημιουργεί. Ο τίτλος είναι ικανός να κεντρίσει το ενδιαφέρον κυρίως των νέων και να τους προϋδεάσει για το θέμα προκαλώντας τους να διαβάσουν το άρθρο.

β) Σκοπός της αρθρογράφου είναι να ευαισθητοποιήσει τον αναγνώστη/τρια της για το πρόβλημα των greeklish. Ο σκοπός αυτός επιτυγχάνεται με τη χρήση του α' και β' ενικού («θυμάμαι», «Κοιτούσα») και α' πληθυντικού («Τα δημιουργήσαμε και τα απορρίψαμε») ρηματικού προσώπου, με τη χρήση λέξεων/εκφράσεων του προφορικού λόγου («Σπάει ο διάολος το ποδάρι του», «Σκάει κόλα εξεταστικής»), με νεανικούς νεολογισμούς («φοβερά cool», «Χάπατα») και με τη χρήση του ευθέος λόγου («Μίλα ελληνικά, παιδάκι μου, δεν καταλαβαίνω τι λες»), που προσδίδουν αμεσότητα και ζωντάνια, καθιστούν το ύφος πιο οικείο, ενισχύοντας το επικοινωνιακό αποτέλεσμα και την πρόθεση της αρθρογράφου να καταστήσει σαφές το μήνυμά της στους αναγνώστες. Με την αξιοποίηση της μεταφορικής (συνυποδηλωτική) λειτουργίας της γλώσσας («μπασαρδεμένα μηνύματα»), με την οποία απευθύνεται στο συναίσθημα του αναγνώστη, αποσκοπεί στο να τον ευαισθητοποιήσει μέσω της διέγερσης συναισθημάτων. Την προσπάθειά της ενισχύει, επίσης, η αξιοποίηση των σημείων στίξης και συγκεκριμένα του θαυμαστικού («Ε, και είχε δίκιο, να πάρει η ευχή!, Μου αρέσει η ελληνική γλώσσα!»), καθώς και του χιούμορ («Το έλα να δεις βέβαια έγινε, όταν εμφανίστηκαν στην πίστα οι πραγματικά μεγάλοι σταρ. Facebook, Twitter, για μας τους γρηαιότερους MSN»), που αποτελεί ισχυρό μέσο για τη συναισθη-

ματική διέγερση του δέκτη. Τέλος, η χρήση κεφαλαίων γραμμάτων («ΜΟΝΟΙ ΜΑΣ ΚΑΙ ΟΛΟΙ ΤΟΥΣ!») δηλώνει την ένταση, ψυχική και συναισθηματική, της αρθρογράφου.

Β3. α) «Το έλα να δεις βέβαια έγινε, όταν εμφανίστηκαν στην πίστα οι πραγματικά μεγάλοι σταρ. Facebook, Twitter, για μας τους γηραιότερους MSN».

β) Η αρθρογράφος επικαλείται το συναίσθημα του δέκτη με τη χρήση χιούμορ (πνευματώδης αστεϊσμός). Το χιούμορ αποτελεί ισχυρό μέσο για τη συναισθηματική διέγερση του δέκτη. Με αυτόν τον τρόπο δημιουργεί την κατάλληλη ευχάριστη ατμόσφαιρα, διεγείρει το ενδιαφέρον και κεντρίζει την προσοχή του και έτσι τον καθιστά πιο ευνοϊκά διακείμενο στα λεγόμενά της. Ο δέκτης αποδέχεται πρόθυμα το χιούμορ και γι' αυτό υιοθετεί ευκολότερα τις θέσεις του πομπού.

Γ. Το ποίημα του Νικηφόρου Βρεττάκου προέρχεται από τη συλλογή του *Εκκρεμής δωρεά* (1986) και αναδεικνύει την αξία της ελληνικής γλώσσας. Μέσα στο ελληνικό φως, το όραμα του ποιητή κατευθύνεται («θα ελιχθώ προς τα πάνω»), με τη χρήση εικόνων, από κάτω προς τα πάνω (ανιούσα κλιμάκωση) και ειδικότερα από τη γη στον ουρανό («όπως ένα ρυακάκι ... ανάμεσα στους γαλάζιους διαδρόμους»), εξαίροντας έτσι το άφθαρτο και σχεδόν θεϊκό μεγαλείο της ελληνικής γλώσσας. Ο ίδιος ο ποιητής εκφράζει με άδολο λυρισμό, αποφεύγοντας τα πολλά επίθετα και αξιοποιώντας τα ουσιαστικά («γλώσσα, μουσική, φως, άγγελιο»), τον θαυμασμό και το δέος του απέναντι στο μεγαλείο της γλώσσας που του έχει δοθεί («θα τους μιλήσω ελληνικά/ επειδή δεν ξέρουμε γλώσσες/ Μιλάνε μεταξύ τους με μουσική»). Η «δωρεά» εδώ είναι η μητρική γλώσσα, το πιο φυσικό μέσο για να εκφραστεί ο υπερούσιος κόσμος της ποίησης (των αγγέλων). Θεωρεί ότι είναι το τέλειο και διαχρονικό όργανο λόγου και επικοινωνίας. Η αξία της ελληνικής γλώσσας αποδεικνύεται και από το γεγονός ότι αποτέλεσε τη βάση για τη δημιουργία άλλων γλωσσών. Ωστόσο, ο Νεοέλληνας δε φαίνεται να αντιλαμβάνεται την αξία της γλώσσας του, όπως η ποιητική φωνή. Η ξενομανία και ο μιμητισμός που τον χαρακτηρίζουν έχουν αντίκτυπο και στη γλώσσα. Οι σημερινοί Έλληνες, σε μεγάλο βαθμό, έχουν άγνοια της τεράστιας αξίας της γλώσσας τους και νιώθουν ένα αίσθημα κατωτερότητας απέναντι στις λεγόμενες ισχυρές γλώσσες του δυτικού πολιτισμού. Επιπλέον, η τεχνολογική και αντιπνευματική εποχή μας δεν αφήνει περιθώρια για να εκφραστούμε λυρικά, όπως η ποιητική φωνή, και να ακούσουμε τη μελωδικότητα της γλώσσας μας.

Δ. Προσφώνηση: Αξιότιμοι καθηγητές, φίλοι/ες συμμαθητές/ συμμαθήτριες,

Πρόλογος

Με αφορμή τη σημερινή ημερίδα με θέμα «Η γλώσσα των νέων σήμερα», θα ήθελα να εκφράσω τις απόψεις μου αναφορικά με τους λόγους που η γραφή των greeklish, μολονότι ήταν πολύ δημοφιλής ιδιαίτερα στις τάξεις της νεολαίας, ακολουθεί μια φθίνουσα πορεία τα τελευταία χρόνια.

Ερώτημα 1ο:

1. Τα greeklish απορρίφθηκαν εντέλει ως τρόπος επικοινωνίας, γιατί ουσιαστικά συνειδητοποιήσαμε τον διαβρωτικό ρόλο που ασκούν στο ελληνικό αλφάβητο αλλά και στην ελληνική γλώσσα γενικότερα. Η αντικατάσταση των χαρακτήρων του ελληνικού αλφάβητου με αντίστοιχους του αγγλικού οδήγούσε σταδιακά στην αλλοίωση της γραμματικής και της ορθογραφίας. Η γλώσσα μας κινδύνευε να μεταλλαχθεί και να εξαφανιστεί, διότι μέσα από αυτή διαιωνίζονται παραδόσεις, αντιλήψεις, ήθη, ο πολιτισμός και η ιστορία της χώρας μας. Με την εκτεταμένη χρήση, επομένως, των greeklish απειλούνταν όχι μόνο η γλώσσα αλλά και όλα εκείνα τα στοιχεία που συνιστούν την εθνική μας ιδιομορφία και ταυτότητα, κάτι που θα ήταν οδυνηρό και ολέθριο σε μια εποχή που κυριαρχούν η παγκοσμιοποίηση και η πολιτιστική ισοπέδωση.
2. Η εκτεταμένη χρήση των greeklish αποτέλεσε μια μόδα, που μπήκε στη ζωή μας ταυτόχρονα σχεδόν με τις τεχνολογικές εξελίξεις και κυρίως με την εκτεταμένη χρήση του διαδικτύου, του κινητού τηλεφώνου και άλλων τεχνολογικών επιτευγμάτων. Σταδιακά όμως συνειδητοποιήσαμε ότι ο τρόπος αυτός επικοινωνίας δε μας επιτρέπει να εκφράσουμε τις σκέψεις, τα συναισθήματα και τις απόψεις

μας με πηγαίο και αυθόρμητο τρόπο, ώστε να γίνουμε κατανοητοί και να επικοινωνήσουμε ουσιαστικά με τους άλλους. Άλλωστε, τα κείμενα που είναι γραμμένα με αυτό το σύστημα γραφής είναι δυσανάγνωστα και πολλές φορές δυσνόητα. Διαπιστώσαμε ότι αποτελεί έναν ψυχρό και απρόσωπο τρόπο, που δεν καλλιεργεί ουσιαστικές ανθρώπινες σχέσεις, αλλά, αντίθετα, ψυχρές και απρόσωπες, όπως είναι και τα μέσα που τον εξέθρεψαν.

Ερώτημα 2ο:

1. Η υιοθέτηση των greeklish από τη νέα γενιά σχετίζεται σε μεγάλο βαθμό με τις εξελίξεις στον τομέα της τεχνολογίας και τα επιτεύγματα (υπολογιστές, διαδίκτυο, κινητά τηλέφωνα κ.ά.) που μπήκαν στη ζωή της. Οι νέοι, ως εξοικειωμένοι με αυτά, υιοθέτησαν σχετικά γρήγορα και εύκολα και τις συνήθειες που τα συνόδευαν. Μεταξύ αυτών των συνθηκών ήταν και η γραφή των greeklish, επειδή οι υπολογιστές και τα κινητά τηλέφωνα κυρίως δεν μπορούσαν, τουλάχιστον αρχικά, να αναγνωρίσουν ελληνικούς χαρακτήρες. Έτσι, προέκυψε η απεικόνιση της ελληνικής γλώσσας με τη χρήση του λατινικού αλφάβητου. Στην πορεία βέβαια οι ελληνικοί χαρακτήρες αναγνωρίζονταν από τα τεχνολογικά μέσα, ωστόσο τα greeklish παρέμειναν ως μια συνήθεια που οι νέοι δυσκολεύονταν να αποβάλουν.
2. Οι νέοι υιοθέτησαν τα greeklish στην προσπάθειά τους να δημιουργήσουν έναν κώδικα επικοινωνίας που θα τους διαφοροποιούσε από τους μεγαλύτερους. Η επιθυμία τους να αποκτήσουν ξεχωριστή ταυτότητα και να διαφοροποιηθούν από την παλιά γενιά αποτέλεσε βασικό παράγοντα, που τους ώθησε να υιοθετήσουν και να εφαρμόσουν αυτόν τον τρόπο γραφής στις καθημερινές τους συνομιλίες στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης αλλά και στα μηνύματα μέσω κινητού τηλεφώνου. Όπως γράφει χαρακτηριστικά ο καθηγητής κοινωνιολογίας Ε. Παπάνης: «Όταν ένα παιδί θέλει να αποκτήσει ταυτότητα, αναζητεί τρόπους να διαφοροποιηθεί από τους ενήλικους». Άλλωστε, η αμφισβήτηση, που αποτελεί βασικό χαρακτηριστικό των νέων, εκφράζεται και μέσα από την απόρριψη της επίσημης γλώσσας που διδάσκεται σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης. Η πίεση που αισθάνονται πολλές φορές από την οικογένεια και το σχολείο να ανταποκριθούν επαρκώς στις σχολικές τους υποχρεώσεις τους οδηγεί από αντίδραση να κάνουν χρήση των greeklish. Τα greeklish αντικατοπτρίζουν στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης τη γλώσσα της εφηβικής κουλτούρας.

Επίλογος

Είναι γεγονός αναμφισβήτητο, όπως είχε πει και ο καθηγητής του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης, Gilbert Murray, ότι «Η ελληνική είναι η τελειότερη γλώσσα», καθώς μας επιτρέπει να διατυπώσουμε με άνεση τις σκέψεις και τα συναισθήματά μας, κάτι που δεν είναι το ίδιο εύκολο με άλλες γλώσσες, πόσο μάλλον με το γλωσσικό μόρφωμα των greeklish. Έχουμε, επομένως, υποχρέωση να τη διαφυλάξουμε και να την κατακτήσουμε στον μέγιστο δυνατό βαθμό, ώστε να μπορούμε να αξιοποιήσουμε τις δυνατότητές της.

Επιφώνηση

Ευχαριστώ για την προσοχή σας

ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΑ ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

1. **Ενδεικτικά:** Το θέμα της αφίσας είναι η κακή χρήση της γλώσσας μας από τους νέους, οι οποίοι συνηθίζουν να γράφουν με greeklish τα κείμενά τους στο διαδίκτυο. Απευθύνεται σε όλους μας, αλλά κυρίως στους νέους, που αποτελούν τους βασικότερους χρήστες του διαδικτύου. Σκοπός του δήμου Σιθωνίας που δημιούργησε την αφίσα είναι, σε συνεργασία με τη γενική γραμματεία νέας γενιάς, να ευαισθητοποιήσει τους νέους και να τους παροτρύνει να χρησιμοποιούν σωστά την ελληνική γλώσσα. Μάλιστα, για τον σκοπό αυτό διεξάγει διαγωνισμό με συμμετοχή των λυκείων που ανήκουν στον δήμο, ο οποίος θα συνδυάζει τη σωστή χρήση της γλώσσας με τη χρήση των νέων τεχνολογιών.
2. Χρησιμοποιούνται για να δηλωθεί ένα υπονοούμενο που μπορεί να συμπεράνει ο αναγνώστης./Δηλώνει έντονα συναισθήματα (απογοήτευση)./ Αυτούσια παράθεση των λεγομένων κάποιου (ευθύς λόγος)./ Δηλώνει έντονα συναισθήματα και συγκεκριμένα ενθουσιασμό.

3. α' ενικό: Το α' ενικό ρηματικό πρόσωπο χρησιμοποιείται από την αρθρογράφο για να παρουσιάσει προσωπικά της βιώματα («που θυμάμαι αβίαστα ... Κοιτούσα τον πατέρα μου ... Προσπαθώ να θυμηθώ») και να εκθέσει προσωπικές σκέψεις και απόψεις με emphatic τρόπο («Δεν είμαι πια και κάνα πιτσιρίκι ... Και δε μιλάω για οργή και νεύρα»). Με τη χρήση του, το ύφος του κειμένου αποκτά ζωντάνια, αμεσότητα, ζωηρότητα, καθώς εμπεριέχει το στοιχείο της προσωπικής μαρτυρίας (υποκειμενικότητα), γίνεται προσωπικό και εξομολογητικό. Με το α' πρόσωπο οι σκέψεις προβάλλονται εντονότερα και εναργέστερα.

α' πληθυντικό: Η αρθρογράφος χρησιμοποιεί α' πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο («να τη σκαπουλάρουμε ... δεν μπορούσαμε ... Τα δημιουργήσαμε και τα απορρίψαμε») για να εντάξει και τον εαυτό της σε ένα σύνολο ατόμων (συμμετοχικότητα). Προσδίδει καθολικότητα στο θέμα που θίγει (greeklish) και έτσι ο λόγος της γίνεται πιο άμεσος και πιο πειστικός, καθιστώντας τους αναγνώστες κοινωνούς των ιδεών της. Δημιουργείται έτσι μια αίσθηση οικειότητας ανάμεσα σε αυτήν και τον αναγνώστη.

4. Σχεδιάζαμε, ξεφύγουμε, συντομότητα, αδιάφοροι εμείς, αφελείς.

5. i. «Μια νέα διάλεκτος κατασκευάστηκε από τη γενιά μου στα εφηβικά της χρόνια!», **ii.** «Φήμες θέλουν να γράφτηκε όλο το διαγώνισμα έκθεσης σε greeklish από έναν από το Β2», **iii.** «Τα greeklish νικήθηκαν από τη γενιά μας. Δημιουργήθηκαν και απορρίφθηκαν (από εμάς)».

Με την ενεργητική σύνταξη δίνεται έμφαση στο υποκείμενο που ενεργεί. Έτσι, το γραμματικό υποκείμενο συμπίπτει με το λογικό υποκείμενο. Το ύφος γίνεται πιο άμεσο, ζωντανό, παραστατικό και προσωπικό, ενώ ο λόγος, επειδή ακολουθεί τη λογική σειρά των μετεχόντων στην ενέργεια-δράση, είναι πιο καθαρός και κατανοητός, διευκολύνοντας τις διαδικασίες πρόσληψης και κατανόησης των νοημάτων.

6. «Το έλα να δεις βέβαια έγινε», «ο Μπαμπινιώτης έτρωγε κάρβουνα μέσα στα λεξικά του», «Σκάει κόλα εξεταστικής», «Σπάει ο διάολος το ποδάρι του».

Άλλες μεταφορικές εκφράσεις: «τα μπασταρδεμένα μηνύματα», «Τη διαβάζω να χορεύει σε ποιήματα», «να μας δένουν όλο και λιγότερα».

Προσδίδει πρωτοτυπία και παραστατικότητα στον λόγο, ο πομπός απευθύνεται στο συναίσθημα του δέκτη και αποσκοπεί στη διέγερση συναισθημάτων (συγκινησιακή λειτουργία). Στις συγκεκριμένες περιπτώσεις αξιοποιώντας μεταφορικές εκφράσεις του προφορικού λόγου των νέων καθιστά το μήνυμά της πιο εύληπτο στον αναγνώστη και μάλιστα με τρόπο χιουμοριστικό.

7. Η αρθρογράφος λέει ότι, όταν πήγε να εξεταστεί στο πανεπιστήμιο, άρχισε να γράφει γρήγορα και πρόχειρα και ξαφνικά η σκέψη της ακινητοποιήθηκε όσον αφορά την ορθογραφία των λέξεων.

ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

1. «όπως ένα ρυακάκι»: **Παρομοίωση.** Σκοπός της είναι να φωτιστεί η σημασία του πρώτου συγκρινόμενου («θα ελιχθώ προς τα πάνω») στοιχείου μέσα από την αντιπαραβολή του με κάτι πιο συγκεκριμένο και σαφές. Μέσω αυτής αποκαλύπτεται μια νέα διάσταση (άφθαρτο και σχεδόν θεϊκό μεγαλείο της ελληνικής γλώσσας, που τη διακρίνει μουσικότητα) ανάμεσα στα δύο συγκρινόμενα. Παράλληλα, η παρομοίωση προσδίδει ζωντάνια και παραστατικότητα στον λόγο.

«που μουρμουρίζει»: **Προσωποποίηση.** Χαρίζει ζωντάνια και κίνηση σε άψυχα πράγματα («ρυακάκι») και κάνει τον λόγο ζωντανό, παραστατικό και πρωτότυπο.

«Μιλάνε μεταξύ τους με μουσική»: **Μεταφορά.** Η μεταφορά συντονίζει ανόμοιες εικόνες διαστρωματώνοντας έννοιες και διαμορφώνοντας πρωτότυπους συσχετισμούς.⁴ Προσδίδει πλούτο, βάθος και δύναμη στον λόγο, ζωντάνια και εκφραστικότητα. Επίσης, δηλώνει την ψυχική κορύφωση.

4. Ελισάβετ Αρσενίου, *Η γραμματική της ποίησης*, <http://selidodeiktes.greek-language.gr/lemmas/1261>.